

**בבית המשפט העליון
בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק**

בג"ץ 1877/14
בג"ץ 1937/14
בג"ץ 2260/14
בג"ץ 8017/15

התנועה לאיכות השלטון בישראל
ע"י ב"כ אליעד שרגא ואח'
מרח' יפו 208, ירושלים
טל': 02-5000073 ; פקס': 02-5000076

העותרת בבג"ץ 1877/14

1. עו"ד איתי בן חורין
 2. הפורום לשוויון בנטל (ע"ר 580484822)
 3. עו"ד איתן גינזבורג
- ע"י עו"ד איתי בן חורין
מרח' יגאל אלון 86, תל אביב
טל': 03-6766668 ; פקס': 03-6766672

העותרים בבג"ץ 1937/14

1. עמותת הרצליה למען תושביה (ע"ר 0373793-58)
- ע"י ב"כ די"ר שמואל סעדיה, עו"ד
ו/או עו"ד המפל עמית
מרח' יורדי הסירה 1, תל אביב
טל': 03-5286314 ; פקס': 03-5287922

העותרת בבג"ץ 2260/14

1. מפלגת יש עתיד
 2. התאחדות הסטודנטים והסטודנטיות בישראל
- ע"י ב"כ עו"ד עודד גזית
טל': 03-6733331 ; פקס': 03-6733338

העותרים בבג"ץ 8017/15

נ ג ד

1. הכנסת
- על ידי הלשכה המשפטית, הכנסת, ירושלים
טל': 02-6408479 ; פקס': 02-6753495
2. ממשלת ישראל
 3. שר הביטחון
 4. צה"ל

המשיבים בבג"ץ 1877/14

5. המדפיס הממשלתי
- המשיבים 2-5 על ידי פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
רח' צאלח א-דין 29, ירושלים
טל': 02-6466590 ; פקס': 02-6467011

המשיבים בבג"ץ 1937/14

1. כנסת ישראל
 2. ממשלת ישראל
 3. שר הביטחון
- המשיבים 2 ו-3 על ידי פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
רח' צאלח א-דין 29, ירושלים
טל': 02-6466590 ; פקס': 02-6467011

1. מדינת ישראל – ממשלת ישראל
 2. משרד הביטחון
 3. מדינת ישראל – כנסת ישראל – המדפיס הממשלתי
- המשיבים 1 ו-2 על ידי פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
רח' צאלח א-דין 29, ירושלים
טל': 02-6466590 ; פקס: 02-6467011

המשיבים בבג"ץ 2260/14

1. ראש ממשלת ישראל
 2. שר הביטחון
 3. היועץ המשפטי לממשלה
 4. הממשלה ה-34
 5. כנסת ישראל
- המשיבים 1-4 על ידי פרקליטות המדינה משרד המשפטים
רח' צאלח א-דין 29, ירושלים
טל': 02-6466590 ; פקס: 02-6467011

המשיבים בבג"ץ 8017/15

בקשה מטעם ראש הממשלה ושר הביטחון לדחייה נוספת של מועד קיום פסק הדין

1. בהתאם לבקשת ראש הממשלה ושר הביטחון, ועל דעת היועץ המשפטי לממשלה, מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן דחייה נוספת לקיום פסק הדין בהליכים שבכותרת (להלן: **פסק הדין**), כך שמועד פקיעתו של פרק ג'1 לחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986 (להלן: **חוק שירות ביטחון**), כנוסחו בעקבות תיקון 21 לחוק זה (להלן: **תיקון 21**), ידחה עד ליום 28.7.19 – קרי, עד שלושה חודשים לאחר תחילת כהונתה של הכנסת ה-21.
2. כבר בפתח הדברים יאמר, כי המדינה העמידה לנגד עיניה את החלטתו של בית המשפט הנכבד מיום 2.12.18, אשר נעברה באופן חלקי לבקשה השנייה לדחיית מועד קיום פסק הדין.
3. ברם, ואף שלא בנקל מוגשת בקשה לדחיית מועד קיום פסק דין, לא כל שכן בקשה נוספת, הרי שביום 24.12.18 חל שינוי נסיבות משמעותי ביותר ביכולתה של המדינה להשלים את מלאכת החקיקה שעל הפרק, וזאת בשל הודעתם המשותפת של ראשי סיעות הקואליציה על החלטתם להקדים את מועד הבחירות הכלליות בישראל. בהמשך, ביום 26.12.18, חוקקה הכנסת את חוק התפזרות הכנסת העשרים, התשע"ט-2018 (ס"ח 2766 התשע"ט, מיום 27.12.18, בעמ' 85), אשר קבע כי "הכנסת תתפזר לפני גמר תקופת כהונתה" וכי ביום 9.4.19 תערכנה הבחירות לכנסת העשרים ואחת. לפיכך, ביום 24.12.18 החלה בפועל תקופת הבחירות, ולצד זאת, ביום 26.12.18 הפכה הממשלה המכהנת לממשלה יוצאת.
4. לאור האמור, ובשים לב לכך שהסוגייה שבנדון היא מהסוגיות הסבוכות והמורכבות ביותר במדינת ישראל, מוגשת בקשה נוספת זו.

5. תכלית הבקשה הנוכחית היא, אפוא, ליתן בידי המדינה פרק זמן נוסף לשם השלמת הליך החקיקה לאחר תחילת כהונתה של הכנסת ה-21, ובכלל זה לאפשר לממשלה החדשה שתוקם לאחר הבחירות הכלליות זמן להידרש לסוגייה ולפעול מול הכנסת להשלמת החקיקה בסוגייה הרגישה שבנדון.

6. בהקשר למועד הארכה המבוקשת, עד יום 28.7.19, נבקש להפנות על דרך ההיקש להוראת סעיף 38 לחוק-יסוד: הכנסת, אשר קובע, כדלקמן:

38. כל חיקוק שתקפו היה פוקע תוך שני החדשים האחרונים לתקופת כהונתה של הכנסת היוצאת, או תוך ארבעה חדשים לאחר שהכנסת החליטה להתפזר, או תוך שלושת החדשים הראשונים לתקופת כהונתה של הכנסת הנכנסת - יעמוד בתקפו עד תום שלושת החדשים האמורים."

בהתאם להוראות סעיפים 11 ו-12 לחוק-יסוד: הכנסת, ולסעיף 1 לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, תוצאות הבחירות לכנסת יפורסמו תוך שמונה ימים מיום הבחירות, וישיבתה הראשונה של הכנסת תיערך ביום הארבעה עשר שלאחר יום הבחירות. כיוון שהבחירות לכנסת העשרים ואחת תערכנה ביום 9.4.19, הרי שמועד ישיבתה הראשונה של הכנסת הנכנסת אמור היה לחול במהלך חול המועד פסח. על כן, הישיבה הראשונה של הכנסת ה-21 צפויה להתקיים ביום 28.4.19, לאחר תום חול המועד (עם זאת יצוין, כי ליושב ראש הכנסת סמכות לדחות אף את מועד זה, לפי פניה של מי שנבחר לכנסת הנכנסת).

בהתאם לאמור לעיל, ולאור הוראת סעיף 38 שלעיל, יוארך עד ליום 28.7.19 תוקפו של חיקוק אשר עתיד היה לפקוע בתקופת בחירות.

יוער, כי ספק רב אם הוראת סעיף 38 לחוק-יסוד: הכנסת, חלה ביחס לחוק שנמצא כבלתי-חוקתי על-ידי בית המשפט הנכבד, לפיכך מוגשת בקשה זו לבית המשפט הנכבד, תוך שלוח-הזמנים שמתבקש הוא בהיקש מלוח הזמנים שקבוע בסעיף 38 הנ"ל.

7. אשר על כן, וכדי לאפשר לממשלה החדשה שתוקם לאחר הבחירות הכלליות כמו גם לכנסת ה-21 להידרש לסוגייה המורכבת, לבקשת ראש הממשלה ושר הביטחון ועל דעת היועץ המשפטי לממשלה, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות על הארכה נוספת של תקופת השהיית הצו המוחלט, כך שבטלות פרק ג'1 לחוק שירות ביטחון, כנוסחו בעקבות תיקון 21, תיכנס לתוקפה ביום 28.7.19, בתום שלושת החודשים הראשונים לתקופת כהונתה של הכנסת ה-21.

- א. התייחסות העותרת בבג"ץ 1877/14, התנועה לאיכות השלטון בישראל, מצורפת לבקשה זו.
- ב. ב"כ העותרים בבג"ץ 1937/14, עו"ד בן חורין, מסר כי "אין התנגדות".
- ג. ב"כ העותרת בבג"ץ 2260/14, עו"ד סעדיה, מסר: "מטעמים חבריים אני מסכים לבקשה".
- ד. ב"כ העותרות בבג"ץ 8017/15, עו"ד גזית, מסר כי יגיש תגובתו בנפרד.
- ה. ב"כ הכנסת, עו"ד סומפולינסקי, מסרה: "בנסיבות העניין, סבורה הכנסת שיש מקום להיענות לבקשה להארכת מועד".

ק/נח סלמה
נטע אורן, עו"ד

ממונה על ענייני בג"צים
בפרקליטות המדינה

היום, ק/נח סלמה
ענר הלמן, עו"ד

מנהל מחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר

ע"י ב"כ עוה"ד אליעד שרגא ו/או נילי אבן חן

ו/או תומר נאור ו/או יעל קריב-טייטלבוים

ו/או זהר אלטמן-רפאל ו/או שקד ב-עמי

מרח' יפו 208 ירושלים

ת.ד. 4207 ירושלים 91043

טל': 02-5000073 ; פקס: 02-5000076

העותרת

- נ ג ד -

1. הכנסת

ע"י הלשכה המשפטית, הכנסת, ירושלים
טל': 02-6408479 ; פקס: 02-6753495

2. ממשלת ישראל

3. שר הביטחון

4. צה"ל

5. המדפיס הממשלתי

המשיבים 2-5 ע"י פרקליטות המדינה

רח' צ'אלח א-דין 29, ירושלים

טל': 02-6466666 ; פקס: 02-6467011

המשיבים

תגובה מטעם העותרת

1. אין לעותרת אלא להצטער גם על בקשה זו, השלישית במספר, המעגנת הלכה למעשה מציאות לגביה קבע בית המשפט הנכבד באופן חד משמעי כי היא אינה חוקתית, ומאריכה את תוקפו של חוק שאמור היה לפוג מן העולם כבר לפני כחצי שנה. צר לעותרת כי המשיבים, ובראשם היועץ המשפטי לממשלה מנסים להכשיר כעת מצב בלתי חוקתי זה, באמצעות בקשות אורכה חוזרות ונשנות ותחת הפעולה המתבקשת וההכרחית במצב עניינים זה – החלת חוק שירות בטחון על כלל ציבור המתגייסים בחברה הישראלית.
2. עיקרי הדברים הובאו זה מכבר בפני בית המשפט הנכבד בשתי בקשות הארכה הקודמות, ולרבות הניתוח המשפטי שעניינו בחריגה הגסה ממושכלות היסוד של בית משפט נכבד זה – עד כדי קביעת תקדים משפטי והפיכת הלכה רבת שנים לפיה הסמכות להארכת מועדים

שנקבעו בפסק דין תופעל אך ורק במקרים קיצוניים ובחריגים שבחריגים, שבהם הארכת המועד דרושה לצורך מניעת אי-צדק משווע, וכפי שיתואר להלן.

3. ביום 12.03.2014, לפני למעלה מארבע שנים וחצי, הוגשה העתירה שבכותרת, אשר עניינה בחוקתיותו של חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 19), התשע"ד-2014. לימים אוחדה עתירה זו עם עתירות נוספות שהוגשו כנגד חוק זה, כמו גם עם עתירות שהוגשו כנגד חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 21), התשע"ו-2015 (שניהם ביחד, להלן: "החוק"). במוקד עתירות אלו עמד ביטול פרק ג' לחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986 (להלן: "חוק שירות הביטחון"), המעגן את הפטור אשר ניתן לציבור החרדי מחובת הגיוס הכללית.

4. ביום 12.09.2017 קיבל בית המשפט הנכבד את העתירות, והחליט על ביטול החוק לאור פגיעתו הבלתי מידתית בזכות החוקתית לשוויון, ובשל היותו חסר קשר רציונלי למטרתו המוצהרת – קידום השוויון בנטל השירות הצבאי. כך סיכמה את נימוקיה כב' הנשיאה נאור, בפס' 97 לפסק דינה:

"הסדר הגיוס החדש לוקה ברצף של כשלים מובנים ואינהרנטיים שהם בבחינת "פגמים גנטיים" היורדים לשורש ההסדר. מבין הכשלים, ראוי לציין במיוחד את העובדה שההסדר נותר וולונטארי לחלוטין בתקופת ההסתגלות הראשונה וגם לגבי רבים מקרב תלמידי הישיבות בתקופת ההסתגלות השנייה, שאורכה שלוש שנים נוספות. גם בתקופת ההסתגלות השנייה, שבה קיים לכאורה אלמנט מחייב, ההסדר נתון במידה רבה לשיקול דעתו של שר הביטחון. הכשל החמור ביותר נעוץ בזמניותו של הסדר הגיוס החדש, שבהגדרה אינו מגדיר את יעדי הקבע שאליהם יש להגיע בסוף התהליך. פגם זה מעצים ומחמיר את הפגמים האחרים שעליהם הצבעתי ודן את ההסדר לכשלון. מרבית הפגמים הללו דומים במהותם לפגמים שמהם סבל הסדר הגיוס הקודם, אשר הובילו לכישלונו פעם אחר פעם במבחן הקשר הרציונאלי."

5. עוד הוחלט, כי הביטול לא יכנס לתוקפו באופן מיידי, כי אם לאחר שנה, דהיינו ביום 12.09.2018 – פרק זמן ארוך ביותר – אשר נועד להוות "תקופת התארגנות" לרשויות הצבא ולכנסת. כך הסבירה זאת הנשיאה בפס' 104 לפסק דינה:

"פרק הזמן שנקבע הוא ארוך, ולא בכדי. תקופת התארגנות זו עשויה להיות נחוצה לרשויות הצבא ולמערך השירות הלאומי-אזרחי. בפרט היא נועדה להקנות לכנסת פרק זמן ראוי כדי לדון כנדרש בהסדר החוקי שלדעתה צריך לחול לגבי גיוסם של תלמידי הישיבות ובכלל זה לתת סיפק בידה לחוקק חוק חדש ככל שהיא תראה צורך בכך. [...] אם יוחלט להנהיג הסדר גיוס מיוחד לתלמידי הישיבות, החורג מהוראותיו של חוק שירות ביטחון, יהא עליו לעלות בקנה אחד עם העקרונות המנחים שנקבעו בפסיקה."

6. כחודשיים לפני מועד בטלות החוק על פי החלטת בית המשפט, הגישה המדינה בקשה לדחיית מועד קיום פסק הדין בשבעה חודשים נוספים. זאת, בכדי להשלים את חקיקתה של הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 25) (שילוב תלמידי ישיבות), התשע"ח-2018 (להלן: "תיקון מס' 25") – קרי, ניסיון נוסף לעיגון הפטור משירות צבאי לבני הישיבות, וכדי להימנע מ"הוואקום הנורמטיבי" שעשוי להיווצר לכאורה במידה שלא ידחה מועד הבטלות.

7. הבקשה הקודמת הוגשה, כך עולה מנימוקיה, עקב היותה של הסוגיה רגישה ומורכבת בחברה הישראלית, נימוק אשר נתלה הן בחשש שהביע בית המשפט הנכבד כי "מה שהיה הוא שיהיה" – מצב בו הפגמים הרבים בחוק יביאו לחזרת נוסחו החדש לפתחו של בית המשפט (פס' 7 לפסק

דינו של כב' השופט עמית; פסי' י' לפסק דינו של כב' השופט רובינשטיין, והן במציאות העובדתית, לפיה אכן לא עמדה הממשלה בחובה שהוטלה עליה.

8. העותרת התנגדה לבקשה זו, תוך שהביעה חששה כי מדובר בניסיון נוסף, ציני ובוטה, "להרוויח זמן" ו"לגלגל" את ההכרעה בסוגיה רגישה זו, לפתחה של הממשלה הבאה, כנהוג במחוזותינו מזה שנים (ראו פסי' 6 לתגובתה של העותרת מיום 23.07.2018). כן הביעה העותרת חששה שמא דווקא דחיית ביצוע פסק הדין תספק למשיבים תירוץ נוסף לבקשת דחייה- וזאת לאור מועד הבחירות המתקרב לכנסת (ראו פסי' 24 לתגובתה של העותרת מיום 23.08.2018).

9. לבסוף, בית המשפט הנכבד קיבל חלקית את בקשת המדינה, באופן שקבע כי מועד בטולתו של החוק יידחה ליום 2.12.2018.

10. והנה, אשר יגורה העותרת בא לה, וביום 27.11.2018 הגישו המשיבים בקשת ארכה נוספת, אותה תלו אז לא פחות ולא יותר מאשר **בקשיים קואליציוניים**. כבר אז הזתה העותרת, אשר אינה ניחנת בכישורים נבואיים חריגים, כי אין זו אלא בקשה שמטרתה גלגול הבלוף וגרירת הרגליים, וכי בקשה נוספת תוגש מיד בהמשך – ולאור הקדמת הבחירות.

11. והנה, גם בפעם זו נעתר בית המשפט הנכבד באופן חלקי לבקשת המשיבים, אשר בקשו אז ארכה עד לראשית חודש אפריל 2019, וקצב את תקופת הארכה כך שתסתיים ביום 15.01.2019.

12. וגם הפעם, לצערה הרב של העותרת, התבררו חששותיה כנכונים, ואנו עומדים בפני בקשת ארכה זו – כאשר הפעם הטיעון הוא כי אנו בדרך לבחירות, ותוך שהמשיבים סומכים ידיהם על כך שהממשלה הבאה והכנסת הבאה יקבלו החלטה מיד לאחר היבחרן.

13. כאמור, אין אנו עוסקים בנבואות, אולם לא יהא זה מופרך להניח כי גם הממשלה הבאה לא תצליח, בטווחי הזמן האמורים, להעביר הצעת חוק זו – ותידון אותנו לתקופת נדודים ארוכה נוספת במדבר החוקתי, כאשר הסדר שהיה אמור לפוג מן העולם כבר לפני למעלה מחצי שנה ממשיך להיות מקוים.

14. אשר על כן, אין לעותרת אלא **להתנגד לבקשת המדינה**, וזאת מתוך הטעמים אשר יוצגו להלן:

תקופת ההתארגנות מוצתה ולכן אין לדחות את ביצוע פסק הדין

15. בראשית הדברים, עומדת נקודת המוצא לדיון, לפיה לא יידחה ביצוע פסק דין אשר מראש שקלל את תקופת ההתארגנות הדרושה לשם ביצועו, ובפרט שהנימוקים לבקשה לדחיית ביצוע פסק הדין כבר קיבלו ביטוי בפסק הדין עצמו.

16. גישה זו קיבלה ביטוי בבג"ץ 9949/08 חמאד נ' שר הביטחון, (פורסם בנבו, 14.11.2016) (להלן: "עניין חאמד"), בפסק דינה של כב' הנשיאה נאור:

"פסק הדין בענייננו ערך את האיזון בין השיקולים השונים, איזון המתבטא בשהות הניכרת שניתנה לביצועו [...] בנסיבות אלה, בקשת המדינה – הנסמכת בעיקרה על שיקולים שכבר "שוקללו" בפסק הדין המקורי – מהווה למעשה ניסיון לשנות את האיזונים שנקבעו בו. זאת לא ניתן לקבל. קביעתו של בית המשפט בדבר מועד הפינוי הינה חלק מרכזי מהתוצאה האופרטיבית הסופית של פסק הדין. פסק-דין יש לקיים. כפי שנפסק באחת הפרשות:

"משניתן פסק דין סופי בהתדיינות, אין הצדדים יכולים להעלות טענות, בוודאי בנושאים שהוכרעו בפסק הדין... פסק הדין מבהיר לכלל הגורמים המעורבים שהסתיים ההליך המשפטי, ובכפוף לתריגים

ייחודיים, על הגורמים הרלוונטיים לפעול ליישומו של פסק הדין ולביצוע התוצאה האופרטיבית שנקבעה בו". [עניין האמד, פס' 20 לפסק דינה של הנשיאה נאור; ההדגשות הן של הח"מ].

17. כמובן, לבית המשפט הנכבד עומדת כמובן הסמכות לחרוג מהלכה זו ולשנות נקודת איזון זו, אולם לאור האמור, ולאור ההלכה אשר נטעה שורשים עמוקים בפסיקה הישראלית, בית המשפט ישתמש בסמכותו לדחיית ביצוע פסק דין במשורה, ובמקרים חריגים בלבד – במקרים בהם הדבר דרוש למניעת אי-צדק משווע:

"כידוע, לבית המשפט סמכות טבועה להאריך מועדים שנקבעו בפסק-דין. עם זאת, סמכות זו נועדה רק למקרים חריגים, שבהם הארכת המועד דרושה לצורך מניעת אי-צדק משווע [...] הריסון הדרוש בהפעלת הסמכות הוסבר בהחלטתי בעניין מגרון השני, "... הארכת מועד עלולה להותיר על כנו מצב בלתי חוקי, הארכת מועד עלולה לפגוע באינטרס ההסתמכות של מי מהצדדים, הארכת מועד עלולה לפגוע בסופיות הדיון, הארכת מועד במקום שאין הצדקה לכך עלולה גם לפגוע בעקרון שלטון החוק. על כן, מדובר כאמור, בסמכות שיש להשתמש בה בזהירות" (שם, פסקה 11; ראו גם: עניין גבעת האולפנה, פסקה 7). [עניין האמד, פס' 18 לפסק דינה של הנשיאה נאור; ההדגשות הן של הח"מ]

18. ואכן, ניכר כי הטעמים עליהם עמדה כבי הנשיאה תקפים ביתר שאת גם בעניינינו. לא זו בלבד שדחיית ביטול החוק תביא לשימור מצב בלתי חוקי בעל פוטנציאל לפגיעה בעיקרון שלטון החוק, כי אם מדובר בשימור פגיעה בבסיסה של זכות יסוד הנמצאת בליבת הזכויות החוקתיות שהוגדרו בפסיקה – הזכות לשוויון, וזאת, כפי שעולה מפסק הדין, בלא קשר רציונלי לתכלית החברתית אותה מתיימרת הפגיעה לקדם.

19. יודגש, כי לא זו בלבד שלא הציגה המדינה כל יסוד להאמין כי אי-דחיית ביטול החוק תביא לחוסר צדק, ובפרט שלא לחוסר צדק משווע, כי אם מהאמור עולה כי דווקא דחיית ביצוע פסק הדין היא זו אשר תביא לשימור חוסר הצדק הנוכחי.

20. ולעניין זה, תבקש העותרת לציין כי המבחנים אותם יישם בית המשפט הנכבד לבחינת הקשר הרציונלי להגשמת תכלית קידום השוויון בנטל הגיוס במסגרת פסק הדין, ובגינם פסל את החוק – זהים למבחנים בגינם נפסל בעבר חוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם בפסק הדין שנתן במסגרת בג"ץ 6298/07 רסלר והתנועה לאיכות השלטון ואח' נ' כנסת ישראל (להלן: "עניין רסלר") – עוד ב-21.02.2012.

21. מכאן, שכבר ערב חקיקת תיקון 19 ו 21, יכלה המדינה להעריך באופן סביר ביותר, כי בדומה לחוק טל, צפוי גם חוק זה להתבטל בגין אי-חוקתיותו, ובהתאם, יכלה להיערך למציאת הסדר חקיקתי הולם, או לחלופין לבצע את ההתאמות הנחוצות במנגנוני הצבא על מנת לקלוט מתגייסים מקרב בני הישיבות.

22. וכאילו לא די בכך, למדינה ניתן עוד בפסק הדין שנה לדחיית בטלות החוק, לצורך היערכות להשלכות פסק הדין וכן פרק זמן נוסף של כשלושה חודשים, כך שלמעשה, פרק הזמן שעמד למדינה לגיבוש הסדר ראוי עמד בפועל על מעל 6.5 שנים.

התנהלות המדינה לאחר פסק הדין מחייבת דחיית הבקשה

23. העותרת תבקש, בהמשך לתגובתה לבקשת הדחייה הקודמת, להתייחס אף להתנהלות המדינה בתקופת ההתארגנות שניתנה לה, ולכך שלא פעלה כראוי לניצול פרק הזמן הארוך שהוקצה לה לקיום המוטל עליה.

24. המבקשים מטילים כעת את יהבם על מועד הבחירות, לאחר שבגלגולים הקודמים האשימו את המצב הקואליציוני, וקודם לכן תלו זאת בקשיים קואליציוניים אחרים. ישאל השואל כיצד הגענו למצב שבו אנו נמצאים למעלה משנה וחצי מאז שניתן פסק הדין בעתירה שבכותרת, ועדיין נדרשים הצדדים בוודאי בית המשפט הנכבד לדון בעתירה הזו. כלום שקטה המדינה על שמריה משך כל הזמן הרב הזה ורק המתינה ל"משבר" שיווצר ויוכל למנוע ממנה לקבל החלטה משמעותית? האם זו דרכם של המשיבים?

25. מורכבת וסבוכה ככל שתהיה הסוגיה הנדונה, והעותרת בוודאי לא מקלה בכך ראש, הרי שזו לא מכשירה את הימנעותה של המדינה מניצול התקופה שניתנה לה על ידי בית המשפט הנכבד להתארגנות לקראת השלכות פסק הדין, וכן איננה מכשירה הימצאות בפועל במצב אשר נקבע על ידי בית המשפט הנכבד כי איננו חוקתי, משך תקופה כה ארוכה.

26. העותרת סבורה כי לא ניתן להשלים עם אזלת היד בה מתנהלות הכנסת והממשלה, ובוודאי אין לאפשר להם לחמוק מהתנהלות רשלנית ומזלזלת זו.

הפתרון הוא החלת החוק הקיים והחוקתי על כלל הציבור

27. העותרת תזכיר כי גם בהיעדר פרק ג'1, חוק שירות הביטחון המסדר את סוגיית הגיוס לצבא, עודנו עומד על כנו. סעיף 3 לחוק שירות הביטחון מגדיר את חובת ההתייצבות לרישום:

3" (א) פוקד רשאי, בצו, לקרוא לכל מיועד לשירות בטחון או יוצא-צבא להתייצב לרישום במקום ובזמן שהפוקד או מי שהוא הסמיך לכך קבע בצו.
(ב) מי שנקרא להתייצב כאמור חייב להתייצב במקום ובזמן שנקבעו כאמור ולמסור לפוקד או לאדם שמינה הפוקד לכך את הפרטים הנוגעים אליו שנקבעו בתקנות." [ההדגשות הן של הח"מ]

בנוסף, סעיף 13 מגדיר את חובת הגיוס הכללית, בלשונו:

13" פוקד רשאי, בצו, לקרוא –
(1) ליוצא-צבא, גבר, שנמצא כשר לשירות והוא באחד הגילים משמונה עשרה עד עשרים ותשע, או שהוא רופא או רופא שיניים והוא באחד הגילים משלושים עד שלושים ושמונה;
(2) ליוצא-צבא, אשה, שנמצאה כשרה לשירות והיא באחד הגילים משמונה עשרה עד עשרים ושש, או שהיא רופאה או רופאת שיניים והיא באחד הגילים שמעשרים ושבע עד שלושים ושמונה,
להתייצב, תוך התקופות הנזכרות בסעיף 20, לשירות סדיר במקום ובזמן שקבע בצו הפוקד, או מי שהוא הסמיך לכך, ואותו יוצא-צבא חייב להתייצב כאמור." [ההדגשות הן של הח"מ]

סעיף 1 מגדיר מי הם "יוצא צבא" ו"מועמד לשירות ביטחון":

1" [...]

"יוצא-צבא" – אזרח ישראלי או תושב קבוע שמלאו לו שמונה עשרה שנים וטרם קיבל פטור משירות ביטחון מחמת גיל לפי סעיף 36א;

[...]

"מיועד לשירות בטחון" – אזרח ישראלי או תושב קבוע שמלאו לו שש עשרה שנים וחצי וטרם קיבל פטור משירות ביטחון מחמת גיל לפי סעיף 36א, ואשר עדיין לא התייצב לשירות ביטחון; "(ההדגשות הן של הח"מ)

28. שילוב הוראות אלו מעלה כי הן חובת השירות הסדיר, והן חובת ההתייצבות לרישום בטרם השירות, נועדו לחול כהוראה שיוּרית על כלל הציבור הישראלי – אזרחים ותושבי קבע – במנותק משאלת דתיותם. לכן, בהיעדר פרק ג'1 הוראות החוק האמורות נותרות בעינן וחלות על הציבור החרדי, הדתי והחילוני כאחד.

29. ואין אלו דברים חדשים. העותרת תזכיר גם בפעם זו כי לאחר ביטולו של חוק טל ניתנה למדינה שהות לחקיקתו של הסדר חדש – גם שם המתנינו המשיבים לזמן הפציעות כדי לפעול וגם שם נכשלו. והנה, בעקבות כשלונם של המשיבים דאז מחד להביא להסדר חדש, ומחדלם מאידך למלא את הוראות חוק שירות הבטחון הגישה העותרת דכאן עתירה לבג"ץ על מנת שיחייב את המשיבים לפעול על פי הוראות חוק שירות בטחון, ובהעדר הסדר אחר, לפעול לגיוסם לצה"ל של תלמידי הישיבות.

30. אז, בבג"ץ 5823/12 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר הבטחון (להלן: "בג"ץ התנועה"), טענו המשיבים כי צה"ל החל בהערכות לקליטת חרדים ביחידות מתאימות להם, וכי נשלחו צווי גיוס. עוד תזכיר העותרת כי בדיונים שהתקיימו אז, ובהתאם להוראות בית המשפט, הציגו המשיבים נתוני גיוס המתייחסים לתלמידי הישיבות (ודוק: אז דובר בתלמידי הישיבות האמיתיים, ולא כפי הגדרתו המתעתעת של "מיהו חרדי" בתיקון 19 ו-21).

31. והנה, וכפי שהציגה העותרת בפסי' 46-49 לעיקרי הטיעון שהגישה ביום 13.04.2016, בתקופה זו, חל זינוק משמעותי ביותר בגיוסם של בני הישיבות לשירות צבאי, בשיעור של 36.2% בתוך שנה אחת בלבד. כמו כן, בשנה זו, אחוז המתייצבים לצו ראשון בקרב תלמידי הישיבות אשר זומנו ללשכות הגיוס לאחר פקיעת תקפו של חוק טל, עמד על כ-89%. לשם השוואה, האחוז באוכלוסייה הכללית עמד באותה התקופה על כ-94%.

32. הווה אומר – דווקא כאשר לא היה קיים בנמצא כל הסדר מפלה כזה או אחר, חל זינוק בגיוס תלמידי הישיבות ובנכונותם להתייצב לצו הראשון. מכך עולה כי דווקא אי-היענות לבקשת הדחייה של בית המשפט, תוך החל חובת הגיוס הכללית גם על ציבור בני הישיבות, היא האמצעי האפקטיבי ביותר לקידום השוויון בנטל הגיוס – והרי זוהי הגשמת תכלית החוק.

33. והעותרת תדגיש כי עוד בפסק דינו בעתירה דנן, בית המשפט הורה על דחיית מועד ביצוע פסק הדין לשם "היערכות לקראת השלכות פסק הדין" – היערכות שאמורה היתה להכין את הצבא ואת השלטונות גם למצב בו לא יצליחו לחוקק הסדר חליפי.

סיכום

34. אין חולק על מורכבותה, רגישותה וחשיבותה הציבורית של הסדרת סוגיית גיוסם של בני הציבור החרדי. בית המשפט הנכבד אף עמד בעצמו על מאפיינים אלו, ובהתאם, פסק כי בטלות

פרק ג'1 לחוק שירות הביטחון תיכנס לתוקפה רק לאחר פרק זמן ארוך ביותר של כשנה, במהלכה הוטל על המדינה למצוא הסדר חוקי חלופי. לאחר בקשת דחיית ביצוע פסק הדין שהגישה המדינה, ניתן על ידי בית המשפט הנכבד פרק זמן נוסף של שלושה חודשים. תקופה זו הינה, הלכה למעשה, רק חלק מתוך למעלה משש שנים וחצי אשר עמדו למדינה בפועל לגיבוש הסדר חוקי בעל קשר רציונלי למטרותיו.

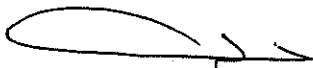
35. כהמשך ישיר של התנהלותה שהחלה בביטול חוק טל, מנסה המדינה לדחות את הקץ, או לכל הפחות לגלגלו על הממשלה הבאה. לכן, בחרה המדינה להימנע מקידום התיקון לחוק, ולא להביאו להצבעה בכנסת, וכל טענה אחרת אינה עולה בקנה אחד עם פעולותיה של המדינה בתקופת הדחייה.

36. סטייה מהאיזון אותו יצר פסק הדין, במסגרתו ניתנה שנת ההיערכות ולאחר מכן תקופה נוספת של שלושה חודשים, מתאפשרת במקרים חריגים בלבד, בהם הדחייה נועדה למנוע מצבים של אי-צדק משווע. לא זו בלבד שלא הציגה המדינה כל אינדיקציה לאפשרות ליצירת אי-צדק, במקרה דנן, עצם הדחייה היא אי-הצדק בהתגלמותו.

37. הגיעה העת לקטוע את התנהלות המדינה, הפועלת ככל יכולתה על מנת להימנע מקבלת החלטה בסוגייה זו, כפי המתואר בתגובה זו. המדובר במצב בלתי-חוקתי, שיש להפסיקו אחת ולתמיד ולהורות לממשלה לפעול בהתאם לחוק ולפסיקת בית המשפט הנכבד.

38. לאור האמור, תבקש העותרת להתנגד לבקשת המדינה לדחייה נוספת של ביטול פרק ג'1, וכן תתכבד לבקש מבית המשפט הנכבד להורות כי עם ביטולו, בהיעדר הסדר חוקי חלופי, יחולו הוראות חוק שירות בטחון על הציבור החרדי באופן שווה.

39. מן הדין ומן הצדק להענות לאמור בתגובה זו.

תומר נאור, עו"ד

ב"כ העותרת

ירושלים, 14 ינואר 2019, ח' שבט תשע"ט